

De vitaliteitsagenda van Hoenderloo

Inleiding

Hoenderloo ligt in het zuidelijk deel van de Veluwe en ligt midden in de natuur met prachtige natuurgebieden als Het Nationale Park De Hoge Veluwe en het Deelerwoud in de nabijheid. Het dorp is zeer toeristisch ingesteld met veel campings, bungalow-/recreatieparken, restaurants en hotels.

Het dorp behoort voor het grootste gedeelte tot de gemeente Apeldoorn en voor een klein deel ook bij de gemeente Ede, waaronder de buurtschap Hoog-Baarlo.

In dat lege land is Hoenderloo pas aan het begin van de negentiende eeuw ontstaan, namelijk 1839. Ver weg van de bewoonde wereld, op de grens van verschillende bestuursgebieden, was het gezag zwak en kon zich een clandestiene nederzetting vormen bij een kleine landbouwontginning. Tijdens een wandeltocht over de Veluwe kwam dominee Otto Heldring in Hoenderloo terecht. Hij bekommerde zich over het lot van de arme en geïsoleerd levende inwoners. Door zijn inspanningen kreeg het dorp halverwege de 19de eeuw de beschikking over een waterput (Heldringput), een school en een kerk (Heldringkerk). Daarna begonnen diverse kapitaalkrachtige investeerders, voor een groot deel geworven door Heldring, met de aanleg van landgoedbossen op de woeste gronden in de omgeving ten behoeve van de productie van hout en de creatie van recreatieve landgoederen. De bosbouw genereerde veel werk, met als gevolg dat Hoenderloo gestaag groeide.

Aanvankelijk lag de kern van Hoenderloo bij de kruising van de Apeldoornseweg-Middenweg-Harskampweg. Daaromheen stonden eerst een aantal plaggenhutten en gaandeweg meer huizen van hout en baksteen. In de loop der jaren breidde de nederzetting zich uit naar het oosten. Tussen de bossen van de landgoederen van de Christelijke Vrienden (later ten dele het terrein van de Stichting Hoenderloo) in het noorden en het Deelerwoud in het zuiden, bevond zich daar een onontgonnen heidegebied, dat stukje bij beetje werd verkaveld en ontgonnen tot akkerland. Dit gebied werd De Krim genoemd. Tegenwoordig vinden we hier verspreide bebouwing en lintbebouwing langs de belangrijkste wegen omgeven door grasland. Het gebied bij de oude kern, tussen de Apeldoornse weg en de zevensprong verdichtte zich gaandeweg verder met nieuwe bebouwing. Eerst ging het daarbij om individuele particuliere toevoegingen aan de Middenweg, Krimweg en Paalbergweg, maar na de Tweede Wereldoorlog werden hiertussen ook enkele planmatig aangelegde woningbouwprojecten gebouwd. Daarmee kwam hier de dorpskern tot stand.

De mensen in Hoenderloo staan erom bekend dat ze zelf willen aanpakken en staan voor elkaar. Het verenigingsleven is een belangrijke pijler van de gemeenschap en er kan gerust gesteld worden dat het dorp draait op het vrijwilligerswerk. Dit staat echter onder grote druk doordat het dorp in de laatste decennia flink aan het verouderen is, wat van grote invloed is op het dagelijks leven.

Het gemeenschapsgevoel in Hoenderloo staat ook onder druk door de komst van veel nieuwe inwoners die vaak uit het westen van het land of uit een stad komen, waarmee de kans bestaat dat deze nieuwe inwoners afwijkend denken van het “traditionele” dorpsgevoel.

Vitaliteitsagenda

In deze vitaliteitsagenda staan zaken die erg leven in het dorp; deze zijn verkregen doordat de Vereniging Hoenderloo's Belang aan de inwoners feedback heeft gevraagd van wat er leeft in het dorp en wat men belangrijk vindt om aandacht aan te schenken. Daarnaast is er door Spectrum uitgebreid geïnterviewd op straat en hebben er vele gesprekken plaatsgevonden met stakeholders of vertegenwoordigers van organisaties die een dragende functie hebben in het dorp: ondernemers, de school, het Dorpshuis etc, etc. Alle resultaten van deze gesprekken en interviews zijn in deze agenda opgenomen. Het voorwerk was langdurig en intensief, maar dat is de enige manier om een plan voor het dorp te kunnen maken dat ook daadwerkelijk door het dorp wordt gedragen.

Daarmee is de agenda wellicht niet op alle punten even volledig, maar het is waarschijnlijk al hard werken om de toekomstige vitaliteit van ons dorp in goede banen te leiden. Daarom beperkt deze agenda zich tot een aantal hoofdzaken die in verschillende rubrieken zijn samengebracht.

Woningbouw

Mensen vinden het heerlijk om in Hoenderloo te wonen, maar de woningen die te koop komen zijn niet betaalbaar voor de inwoners. Al helemaal niet voor de jongeren. Uit alle reactie is gebleken dat woningbouw voor jongeren met stip op nummer 1 staat en als aller belangrijkste aandachtspunt wordt beschouwd. Betaalbare woningen voor jonge gezinnen die graag een toekomst willen opbouwen in Hoenderloo. Ook als er huurwoningen beschikbaar komen blijken Hoenderloërs maar sporadisch een plek te kunnen krijgen en gaan te veel woningen naar mensen 'van buitenaf'.

Veel beschikbare woningen komen in handen van mensen uit andere delen van het land, wat zoals al gesteld deels zorgt voor een cultuurverandering.

Doordat vooral Hoenderlose jongeren noodgedwongen hun heil elders zoeken staat veel in het dorp onder druk. Daarbij kan gedacht worden aan:

- Verenigingsleven
- School
- Huisartspraktijk
- Zorg voor ouderen

Woningbouw wordt door de meeste inwoners gezien als de belangrijkste schakel voor de toekomst van een gezond en leefbaar dorp.

Verkeer

Iets wat de inwoners op de tweede plaats heel erg bezig houdt is de verkeersoverlast. Hoenderloo is een langgerekt dorp en een aantal wegen nodig flink uit om (veel) te hard te rijden. Dat zorgt voor gevaarlijke situaties en geluidsoverlast.

Recreatie/toerisme

Hoenderloo ligt midden in prachtige natuur, centraal in Nederland en veel mensen uit binnen- en buitenland willen daar tijdens hun vrije tijd cq vakantie ook van genieten. Hoenderloo is een toeristendorp en zomers wordt het 'inwoneraantal' nog wel eens vertwintigvoudigd. Naast het feit dat veel inwoners hun boterham verdienen aan het toerisme geeft het ook overlast, met name verkeersoverlast. Een veelgehoorde opvatting bij bewoners is dat de grenzen van de toeristische capaciteit wel zo'n beetje zijn bereikt in Hoenderloo.

Zorg voor ouderen

Dat de Hoenderloërs zelf de handen uit de mouwen steken is zeker te zien bij de oprichting van Het Nieuwe Initiatief, die ondertussen twee dagen in de week in het dorpsgebouw ('t Dorpshuus) opvang verzorgt voor iedereen die daar behoefte aan heeft. Er is professionele opvang voor bijv. ouderen om te voorkomen dat ze eenzaam worden, maar ook licht dementerende mensen komen er graag naar toe. Op de dinsdag en vrijdag wordt er ook een lunch verzorgd zodat men de hele dag onder de mensen kan zijn.

Centrumplan

Nog een voorbeeld van zelf de touwtjes in handen nemen is de ontwikkeling van het Centrumplan. Een herinrichting en het verfraaien van het gebied rond de Muziektent tegenover IJs van Co. Hierbij is actief contact geweest met de gemeente, de Hoenderlose Zaken Vereniging, omwonenden en stichting het Deelerwoud.

Karakter, identiteit en sfeer

Hoenderloo heeft een eigen karakter en het heeft een zeer rijk verenigingsleven. Inwoners regelen de dingen graag zelf en steken regelmatig de handen uit de mouwen voor hun eigen dorp. Inwoners zijn het gewend dat er veel toeristen verblijven in Hoenderloo.

Door meerdere redenen, die elders in deze vitaliteitsagenda aan bod komen, trekken steeds meer jongeren uit Hoenderloo weg om vervolgens niet meer terug te komen. Omdat ze de huizenprijzen niet kunnen betalen worden deze verkocht aan mensen uit andere delen van het land. Uiteraard zijn die welkom, maar ze brengen zeer begrijpelijk een eigen instelling e.d. mee. Hoenderloo is vanouds een dorp van grote saamhorigheid, sociale controle e.d. en met de andere 'inzichten' van mensen van buiten af is de kans groot dat de dorpsmentaliteit in Hoenderloo verandert. Deels niet verkeerd wellicht, maar het is wel zaak om het Hoenderloose karakter zeker niet uit het oog te verliezen.

Thema	Actoren	Toelichting
Korte Termijn		
Onderhoud Plaggenstekerspad	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) • Werkgroep Hoenderloo's Belang • Gemeente • De Hoge Veluwe	Regulier en incidenteel onderhoud. Het Plaggenstekerspad is er nu vier jaar en overeenkomsten met terreinbeheerders lopen af. Het gebruik is redelijk intensief. Vanaf 2023 is het passend de route opnieuw te evalueren en eventueel bij te stellen, voordat overeenkomsten hierover worden verlengd
Onderhoud Heldringput	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgroep Hoenderloo's Belang • Gemeente(afdeling cultuurhistorie)	Regulier en incidenteel onderhoud. Het gaat hier om een gemeentelijk monument dat kenmerkend is voor de historie van het dorp.
Museum de Kleine Arcke	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting de Kleine Arcke • 'Vos'-groep	Het gebruik van De Kleine Arcke als museum is een samenwerking tussen de Vosgroep en het dorp. Het museum wordt gebruikt voor wisselende exposities, naast een vaste kleine Den Doolaardexpositie. Het is een uitgelezen en uitnodigende plek om meer ruimte te geven aan de culturele en historische identiteit van

		Hoenderloo. Dat vraagt om verdere uitbouw van deze functie, gedragen door vrijwilligers.
Middellange termijn		
Leeftijdsopbouw dorp	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente • Veluwonen • bewoners 	De identiteit van het dorp is aan het veranderen, het dorp vergrijsst. In samenhang met overige maatregelen die in deze agenda staan beschreven, is het noodzakelijk om een analyse te maken van de demografische positie en -toekomst van het dorp, die de basis moet vormen voor beleid waarmee voor de toekomst een zo wenselijk als mogelijk beleid kan worden geformuleerd.
Identiteit als toeristendorp op de Veluwe versterken	<ul style="list-style-type: none"> • HZV • Recreatieondernemers • Gemeente • Veluwe-organisaties • Provincie 	Er is al veel denkwerk verricht om de identiteit van de Veluwe als toeristische bestemming verder te versterken. Deel daarvan is de verdere invulling van de zogenaamde Belevingsgebieden maar ook de recreatiezonering. Bij de voortgang van deze identiteitsversterking is het niet de bedoeling om de verblijfsmogelijkheden verder uit te breiden, maar zoveel als mogelijk de Veluwe als leidend principe verder vorm en inhoud te geven, inclusief bijbehorende voorzieningen in het dorp zelf.

Sociale thema's, zorg en welzijn

De Hoenderlose bevolking kent vanouds een wat vrijgevochten karakter. Hierdoor, en door de geïsoleerde ligging van het dorp, zijn bewoners meer dan elders op elkaar aangewezen en regelen bewoners veel zaken graag zelf.

Onderdelen vitaliteitsagenda:

Korte termijn (<1 jaar)	actoren	toelichting
Het Nieuwe Initiatief (HNI) op huidige basis voortzetten	<ul style="list-style-type: none"> • bewoners • HNI initiatiefgroep als onderdeel van Hoenderloos Belang • Dorpshuus	HNI bestaat nu vijf jaar. Op basis van een nieuwe gemeentelijke regeling is er nu financiering voor 3 jaar. Er is een bestendige lijn naar zowel het aantal deelnemers (15-20), gekwalificeerde medewerkers en vrijwilligers (dorpsbewoners) en maaltijdvoorziening. Er zijn kleine aanpassingen binnen het Dorpshuus hiervoor wenselijk om het huiskamer-concept verder in te kunnen vullen maar ook de keukenfunctie volwaardiger te kunnen benutten.
Verscherpte alertheid rond thema's als eenzaamheid, (energie-)armoede en zorgzwaarte	<ul style="list-style-type: none"> • Dorpscontactpersoon • Huisarts • HNI • Maatschappelijk werk	Al deze thema's doen zich voor, en kunnen niet altijd via burenhulp en/of mantelzorg worden aangepakt. Om te voorkomen dat hierover geïsoleerde acties gaan ontstaan, is op zijn minst het herstel van overleg, gericht op structurele samenwerking nodig
Verduurzaming Dorpshuus	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting Sociaal Cultureel Werk Hoenderloo	Het Dorpshuus is de plek waar veel activiteiten samenkomen. Van oudsher bood het vooral ruimte aan verenigingen, maar er is een trend zichtbaar naar meer sociale en maatschappelijke activiteiten. Er is grote behoefte aan verdere verduurzaming van het gebouw gelet op de verouderde bouwkundige staat, het intensiever gebruik en tegelijk de stijgende (energie-)lasten, naast het mede geschikt maken voor nieuwe functies (keuken, bar/ontmoetingsruimte, huiskamer)

<i>Middellange termijn (1-3 jaar)</i>	<i>actoren</i>	<i>toelichting</i>
Het Nieuwe Initiatief (HNI) verder uitbouwen met deelnemers en qua voorzieningenniveau	<ul style="list-style-type: none"> • bewoners • HNI initiatiefgroep als onderdeel van Hoenderloos Belang <ul style="list-style-type: none"> • Dorpshuus • Vosgroep 	HNI wil samen met Vosgroep verkennen hoe de plannen voor een woonverblijfvoorziening voor ouderen op het terrein van de Vosgroep geïntegreerd kunnen worden in het HNI. Dit geldt zowel voor het aantal deelnemers (jong en oud), het aantal en niveau van geboden voorzieningen en de uitbouw van zorgniveau's. Achterliggend doel is om bewoners van Hoenderloo veel langer dan nu het geval is in het dorp te laten wonen.
Ondersteuning vrijwilligersinitiatieven	<ul style="list-style-type: none"> • Verenigingen • Kerk • Gemeente 	Verenigingen vergrijzen en sommige vrijwilligersinitiatieven dreigen te sneuvelen. Vanuit de gemeente kan hierop veel pro-actiever worden ingespeeld (bv opslagruimte Markt rond de Kark)

Mobiliteit

De Krimweg en de parkeervoorzieningen zijn belangrijke onderwerpen die naar voren komen binnen het thema mobiliteit. Het hoge aantal bezoekers en daarmee de geluidsoverlast van motoren wordt als een pijnpunt ervaren. Net als alle dagjesmensen die gaan wandelen of fietsen in de omgeving en die geen gebruik maken van de parkeerplaats van de Hoge Veluwe, maar hun auto parkeren in het dorp.

Thema	Actoren	Toelichting
Herziening parkeerbeleid, met name in centrum dorp	<ul style="list-style-type: none"> • HZV • Hoenderloo's Belang • Aanwonenden • gemeente	Met name in het toeristenseizoen staat het centrum van het dorp vaak vol met auto's. Er zijn tellingen gehouden waaruit blijkt dat 30 tot 40% van de geparkeerde auto's langparkeerders zijn (auto's met lege fietsendragers) die vaak een hele dag in het centrum blijven staan. Om te garanderen dat de bestaande parkeervoorzieningen vooral voor kortparkeerders beschikbaar blijven (2 à 3 uur op piektijden) is een uitwerking van het parkeerbeleid gewenst, bijvoorbeeld door een blauwe zone en een goede verwijzing naar de lang-parkeerplaatsen of opstappunten voor wandelingen en fietstochten. Hiervoor bestaan al concrete ideeën.
Extra parkeervoorziening en upgrade parkeerbeleid in overige delen van het dorp	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente • Hoenderloo's Belang • Inwoners • HZV/ondernemers • DVG • De Hoge Veluwe • Dorpshuis	In het toeristenseizoen parkeren veel dagjesmensen een hele dag in het dorp in plaats van op de parkeerplaats van park de Hoge Veluwe. Wens is om een extra 'natuur'-overloopparkerplaats bij de hoek van DVG en IJs en Co te creëren in het weiland, met behoud van de zichtlijnen en karakter. Denk aan grote evenementen waardoor de parkeerdruk extra groot kan worden.
Inrichting Krimweg	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente • Hoenderloo's Belang • Politie/wijkagent • HZV • Ondernemers • rondom de Krimweg	De Krimweg wordt deels aangepakt door de gemeente (o.a. gelijke kruisingen). Er zijn vanuit het dorp en de wijkagent meer wensen rond het veiliger maken van deze weg, namelijk eenrichtingsverkeer van het muziekbos en klinkers ipv asfalt. Ook wordt er (geluids)overlast ervaren van alle dagjesmensen die op motoren en auto's toeren. Er zijn veel partijen die iets vinden van de inrichting van deze weg. De dialoog zou hier over gevoerd moeten worden. De eerste ideeën hierover zijn al in ontwikkeling

	<ul style="list-style-type: none"> • Stichting Deelerwoud • DVG • Provincie 	
Fietsers en voetgangers vanaf vakantieparken	<ul style="list-style-type: none"> * Gemeente * Hoenderloo's Belang * Politie/wijkagent * Recreatieondernemers (	Vakantiegangers gebruiken nu de grote wegen (Krimweg, Miggelenbergweg) om zich te verplaatsen naar het dorp terwijl er in de bebouwde kom geen aparte fietspaden of trottoirs zijn. Onderzoeken naar andere mogelijkheden (met name vanaf Landal: hier ligt al een voetpad naar het dorp maar deze wordt weinig gebruikt) om dit langzaam verkeer veiliger te maken, onnodig verkeer te weren en de snelheid ook buiten het centrum omlaag te brengen.
Miggelenbergweg, Krimweg	<ul style="list-style-type: none"> * Hoenderloo's Belang * Gemeente * Bewoners 	<p>Verkeersremmende maatregelen zouden in overweging genomen kunnen worden, bijv. 30 km zone. Afspraken maken met de dorpsraad over verkeersremmende maatregelen. Welke maatregelen zijn wenselijk en ook mogelijk. Vervolgens afspraken over moment van realisatie.</p> <p>Voor toeristen die lang willen parkeren moeten extra parkeerplaatsen komen en wegwijzers om langparkeerders naar die parkeerplaatsen te leiden. Mogelijke locaties worden nog onderzocht, waaronder op DVG-terrein. Kamperen met campers op parkeerterrein mag niet.</p> <p>Er is weerstand tegen betaald parkeren voor zowel kort als lang parkeren, maar minder weerstand tegen parkeren met tijdslimiet. Bewoners moeten onbeperkte parkeervergunning krijgen en gastenpassen (ook voor hotelgasten).</p>

Ruimtelijke ordening

De uitdaging is om het denkkader over de beperkingen die op ruimtelijke ordeningsgebied vaak aan het daglicht komen, te verleggen naar de kwaliteit van Hoenderloo als deel van het belevingsgebied Veluwe. Daarin past geen grootschaligheid, maar zorgvuldige afweging en -planning zonder de angst voor de bestaande beperkingen, maar inclusief het sterke besef dat Hoenderloo een bijzonder dorp is, midden op de Veluwe en temidden van soms kwetsbare natuur.

Onderdelen vitaliteitsagenda:

<i>Korte termijn (<1 jaar)</i>	<i>actoren</i>	<i>toelichting</i>
Afronding centrumplan Hoenderloo	<ul style="list-style-type: none"> • Hoenderloo's Belang en Hoenderlose Zakenvereniging • Gemeente • Veluwe op 1	Vanuit Hoenderloo zelf is een aantal ingrepen in het centrum van het dorp bedacht, die de kwaliteit van het dorpscentrum kunnen vergroten, ruimte bieden aan meer gastvrijheid en een deel van de parkeerdruk kunnen reguleren. Dit plan kan in 2023 worden afgerond en voorzien van een investerings- en uitvoeringsagenda. Een schets met de samenvatting van met name de inrichting van het centrum / muziekbos is bijgevoegd.
Actieve invulling geven aan afwijkingsbevoegdheid in bestemmingsplannen	<ul style="list-style-type: none"> • Bewoners • Gemeente • Apeldoorn	In Hoenderloo komt een aantal situaties voor van langdurige permanente bewoning in gebouwen die niet als woning zijn aangemerkt. Deels betreft het gewone woningen, deels recreatiewoningen. Bestemmingsplannen worden voorlopig niet herzien, dus rest er geen andere mogelijkheid om flexibel om te gaan met de huidige regelgeving, bijvoorbeeld in gevallen van mantelzorg of vormen van bedrijvigheid.
Woningbouw als steunpilaar voor dorpsvoorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> • gemeente	De huisarts, de school, de buurtsuper, bakker en enkele andere kleinschalige maar essentiële voorzieningen kunnen in de toekomst alleen blijven bestaan als het dorp meer bewoners krijgt die van deze voorzieningen gebruik maken. Dat zou leidend moeten zijn, in plaats van natuurbescherming.
Herziening beleid Bebouwde Kom	<ul style="list-style-type: none"> • gemeente • Hoenderloo's Belang	De grenzen van de bebouwde kom lijken soms wat willekeurig te liggen, soms temidden van de bebouwing. Van origine was daar uitsluitend een verkeerskundige aanleiding voor, maar steeds vaker blijkt dat deze grenzen ook leidend zijn voor andere voorzieningen (bv de aanleg van glasvezelnetwerken). Om hier meer logica en eenduidigheid in te verkrijgen, is het gewenst om alle bebouwde kom-grenzen te

		herzien vanuit de gedacht dat de bebouwde kom begint bij het eerste huis van het dorp, en eindigt bij hget laatste huis.
--	--	--

Definitief ontwerp Muziekbos

dd.23-12-2022

- Gebakken klinkers keperverband
- Gebakken klinkers lopend verband
- zandkleurige verharding Krimweg Zeversprongplein
- Zand- en grindpaden op zeversprongplein en wegen
- Border met meerjarige bloemen
- Gazon met krokussen na voorjaarsbloeit gaan maaien
- Bloemrijk grasland 1x per jaar maaien paden uitmaaien naar behoefte
- Ondergroei bomen bloemrijke vaste planten naturaliserend (weinig onderhoud)
- Haag gemengde haag tussen Muziekbos en Deelerwoud Afwisselend laag en hoog inm zichtlijnen. Brem, Roos, meidoorn en sleedoorn.
- Dwarsparkeren bezoekers dorps-huis (23)
- Kortparkeren dwars en langparkeren aan Krimweg 32 aan middenweg 16 aan Ackelaan 10
- Meubilair loungebank en zitbank landelijke uitstraling.
- Zeversprong Oriëntatietafel graniet en Cortenstalen groten
- Bestaande grote bomen
- Bestaande kleine bomen
- Nieuwe bomen berk

wonen

In Hoenderloo woont men graag. Ook mensen van buiten, ook mensen die liever niet willen integreren in de dorpsgemeenschap. De vergrijzing neemt mede toe vanwege een gebrek aan daadwerkelijke starterswoningen en voor deze groep bijbehorende budgetten. Hieruit volgt een aantal agendapunten dat essentieel is voor zowel de huidige als de toekomstige vitaliteit van Hoenderloo.

Onderdelen vitaliteitsagenda:

<i>Korte termijn (<1 jaar)</i>	<i>actoren</i>	<i>toelichting</i>
Invoering bewoningsplicht voor koopwoningen	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Apeldoorn	Het komt voor dat woningen worden verkocht als tweede woning of als een B&B voorziening. Ook speculanten hebben het dorp al ontdekt waardoor woningen soms gewoon leeg blijven staan. Iedere situatie die zich zo voor doet, is een woning minder die beschikbaar is voor het dorp. In navolging van wat op andere plekken gebeurt, kan de overheid dit door middel van regelgeving voorkomen.
Woningbouw voor en door jongeren (CPO)	<ul style="list-style-type: none"> • Vereniging CPO • gemeente	Al zes jaar is deze vereniging (die inmiddels een wachtlijst kent) bezig Een vijftiental woningen collectief en op een bijzondere manier gerealiseerd te krijgen. Om sociale onrust te voorkomen, is deze doortastende houding op alle fronten op korte termijn hard nodig, inclusief hulp en een instrumentarium om dit soort van projecten gerealiseerd te krijgen. Dit vraagt meer dan alleen beleid.
Doorstroming senioren huursector bevorderen.	<ul style="list-style-type: none"> • bewoners • Veluwonen • Particuliere verhuurders	Het komt steeds regelmatig voor dat alleenstaande senioren in een grote huurwoning kleiner willen gaan wonen. Vaak sneuvelt deze wens omdat de woonlasten dan vaak blijken te stijgen, maar ook omdat men economisch gezien net niet kan voldoen aan bureaucratische (en vaak geautomatiseerde) criteria. Met meer aandacht, begeleiding en oog voor sociale binding kan dit probleem op korte termijn worden aangepakt.
Aanpassing dorpsbinding huurwoningen	<ul style="list-style-type: none"> • Veluwonen	Het beleid van Veluwonen (geen wetgeving) is erop gericht op de helft van de woningen toe te wijzen aan mensen met dorpsbinding. De andere helft gaat naar mensen van buiten of bijzondere doelgroepen zoals bv via Riwis Zorg en Welzijn. De gevolgen hiervan zijn ongunstig voor Hoenderloo (problemen in het conceptueel op onderdelen mislukte

		Veldheim). Op korte termijn zal Veluwonen als grootste verhuurder grote aandacht moeten geven aan het aspect van dorpsbinding.
--	--	--

<i>Middellange termijn (1-3 jaar)</i>	<i>actoren</i>	<i>toelichting</i>
Geen berekende woningbehoefte, maar gemeten.	<ul style="list-style-type: none"> • bewoners • Hoenderloos Belang • DKK Gelderland • Vosgroep • Gemeente Apeldoorn • Gemeente Ede • Particuliere verhuurders 	DKK Gelderland heeft inmiddels in een redelijk aantal dorpen ervaring opgedaan met de uitvoering van een interactief woonwensenonderzoek. Vanaf 2023 is een dergelijk onderzoek, dat inderdaad 1 op 1 meet in plaats van statistisch afleidt, wenselijk. Hiermee kan pas echt invulling worden gegeven uit het wensbeeld van de Apeldoornse omgevingsvisie: “dorpen groeien op eigen kracht”.
Bouw plm 150 woningen op middellange en lange termijn.	<ul style="list-style-type: none"> • Hoenderloos Belang • Vosgroep • Ecodorp • Gemeente • Vereniging CPO 	Er is al wat langer sprake van voornemens om wat grotere aantallen woningen te realiseren. Zo lang dit aansluit bij de wensen en behoeften uit Hoenderloo is hier ook al veel langer behoefte aan. De realisering en planning vragen een vorm van brede afstemming vooraf en een doortastend overheidsoptreden.